

УДК 339.9

Приймачов А.Е., аспірант спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування

Науковий керівник: Липовська Н.А., д.держ.упр., професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування

(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ ДЕРЖАВНИХ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Країни Європейського Союзу мають різну правову базу для соціальних послуг, яка передбачає або всеосяжне національне законодавство про соціальні послуги, або закони цільових груп. Немає ніякого зв'язку між існуванням комплексного або цільового законодавства про соціальні послуги для конкретної групи і всеосяжністю пропозиції соціальних послуг. Насправді, пакет соціальних послуг досить сильно збігається, але відмінності стосуються сімейних послуг, і деякі країни визначають житло як право і таким чином покладають на владу обов'язок допомагати людям реалізувати це право.

У багатьох країнах різні рівні влади поділяють відповідальність за розробку та надання соціальних послуг, а податкові надходження розподіляються аналогічно. Існують великі відмінності у внеску центральної влади та регіональних і місцевих органів влади в соціальні видатки.

Існують відмінності в інвестиціях у соціальні послуги: в Іспанії близько 3% робочої сили працює в діяльності (державних або приватних) соціальних служб. Це можна порівняти з більш ніж 8% робочої сили в скандинавських країнах і більш ніж 6% в таких країнах, як Франція, Німеччина, Бельгія або Нідерланди. Соціальні витрати на натуральну допомогу в Італії, Португалії, Іспанії та інших країнах нижчі за 2%, тоді як у Данії, Фінляндії та Швеції вони більш ніж утричі вищі. Витрати більше на послуги не обов'язково означає витрати менше на грошові перекази. Справді, якщо виключити пенсії за віком, виявляється, що країни, які витрачають на послуги більше як частку свого ВВП, також витрачають більше на грошові перекази, хоча є деякі помітні винятки, такі як Швеція та Бельгія [1].

Незалежно від того, чи повністю визначаються соціальні послуги на національному рівні, чи субнаціональні уряди також відіграють певну роль, вертикальні та горизонтальні координаційні механізми є важливими для досягнення згоди щодо цілей політики на урядових рівнях та пов'язаних з ними систем (таких як охорона здоров'я, освіта, соціальні послуги та соціальне страхування), для забезпечення мінімальної рівності у доступі та якості, а також для продовження вдосконалення через взаємне навчання. Наприклад, існування галузевих конференцій, які об'єднують відповідні регіональні органи влади та представників центральних урядових міністерств і які часто мають значний секретаріат для підготовки засідань, може водночас зміцнити вертикальну та горизонтальну співпрацю.

Ще однією особливістю, яка може одночасно покращити якість послуг та координацію, є інтеграція послуг шляхом спільного розміщення пов'язаних місцевих служб, таких як охорона здоров'я, соціальні послуги та служби зайнятості. Доступність даних між підрозділами та добре задокументовані бази даних також є ключовими для успіху горизонтальної та вертикальної інтеграції діяльності. Рух до більшої та кращої інтеграції інформаційних систем постає необхідною умовою для покращення горизонтальної та вертикальної інтеграції соціальних послуг та координації з іншими сферами (у тому числі з тими, хто часто запитує інформацію про соціально-економічний стан сімей для цілей, що виходять за рамки соціальних послуг).

Хоча з чисто законодавчої точки зору більшість країн ЄС можуть виглядати схожими, ефективний доступ до послуг та підтримка доходів можуть відрізнятися між країнами з кількох причин: пільги насправді залежать від бюджетних обмежень (у цілому, суми, витрачені на соціальні послуги та грошові перекази, є хорошим показником щедрості різних систем), деякі послуги не гарантуються на практиці (наприклад, через брак людських ресурсів виникають надзвичайно довгі списки очікування), Фактичний доступ до пільг може бути більш або менш щедрим залежно від правил відповідності та іншого. Отже, послуги та грошові перекази можуть бути доступні в законах та нормативних актах про соціальний захист; Але цього недостатньо, щоб гарантувати ефективний доступ тим, хто їх потребує. Порівняння доступу в Данії та Швеції свідчить про те, що закони про соціальні послуги, які менш конкретні щодо змісту догляду в певних послугах і які дають муніципалітетам підстави для виключення більшої кількості заявників, можуть призвести до зниження ефективного доступу, особливо в муніципалітетах, які мають проблеми з муніципальним фінансуванням. Ефективний доступ до пільг не може бути відокремлений від більшого бюджету як на послуги, так і на підтримку доходів, як показує приклад скандинавських країн. У європейському контексті Іспанія поєднує відносно низькі витрати на соціальні послуги (менше, ніж у середньому по ЄС), низьку частку видатків, спрямованих на «універсальні» або принаймні не перевірені доходи, тоді як велика частка соціальних витрат йде на пенсії за віком. Скандинавські країни та Німеччина наводять різні приклади того, як різні організації повинні співпрацювати, щоб забезпечити передачу прав при переїзді особи.

У соціальних послугах, як і в інших сферах політики, може існувати компроміс між вигодами та витратами на більш-менш централізоване визначення політики та фінансування. Централізована система, яка включає більше функцій нагляду, може призвести до більшої одноманітності доступу до послуг та їх якості, але за рахунок можливої можливості гнучко підлаштовуватися під місцеві та індивідуальні потреби. Децентралізована система, у свою чергу, може бути здатною пристосуватися до цих різних потреб і бути більш економічно ефективною, але може призвести до більших відмінностей у доступі до послуг та їх якості через різні пріоритети політики та бюджетні обмеження. За останні десятиліття деякі країни підвищили рівень централізованого визначення політики та нагляду, тоді як інші коливаються між більшою та меншою кількістю місцевого контролю.

Список використаних джерел:

1. Ралко О.С. Особливості реалізації соціальної політики ЄС. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2016. 9. <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2016/21-2016/9.pdf>